

Таким чином, конкурентне середовище ЗАТ «НОРД» характеризується жорстокими умовами функціонування підприємства на ринку, бо практично всі сили конкуренції негативно впливають на комерційну діяльність підприємств.

Література

1. Навчально-методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт з дисципліни Маркетинг торговельного підприємства; Под ред. Л.В. Балабанова, А.В. Балабаниць, А.М. Германчук, С.І. Коломицева, О.В. Сардак, В.В. Холод. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 131с.

Погромська І. В., Коробський Р. В.

ФАКТОРИ І РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Актуальність теми. Проблеми виходу України з економічної кризи змушують вчених – економістів замислюватися над пошуком різноманітних можливостей та невикористаних резервів економічного зростання. Вагоме місце серед них належить підвищенню продуктивності праці. Роки ринкових перетворень якісно змінили і збагатили тематику наукових досліджень в Україні, проте зі сторінок вітчизняних наукових журналів майже зникли публікації, присвячені проблемі продуктивності праці. Не відображає такі відомості достатньою мірою і офіційна статистика. Водночас загальновідомо, що серед низки ключових проблем економіки України – низька продуктивність праці, неефективне використання усіх видів ресурсів, вкрай низький техніко – технологічний рівень виробництва, не конкурентоспроможність основних видів вітчизняної продукції, низька частка високотехнологічної продукції, низький рівень оплати праці переважної більшості найманих працівників країни, низька якість життя. Без зростання продуктивності людської праці є неможливим забезпечення конкурентних переваг країни, її сталий економічний розвиток в умовах всеохоплюючої глобалізації.

Багатогранна проблема підвищення продуктивності праці стала предметом уваги багатьох зарубіжних дослідників, зокрема – Д.Сінка, Ф Тейлора, Г. Емерсона, Б. Генкіна, Р. Колосової, Р. Яковлева та ін. Серед українських дослідників істотний внесок у вивчення цієї проблеми належить А. Ревенко, А. Колоту, Т. Заяць, Г. Кулікову, О. Грішновій та ін. [5]

Метою даної статті є визначення факторів і резервів підвищення продуктивності праці.

Згідно з рекомендаціями Міжнародної організації праці розрізняють поняття «продуктивність» і «продуктивність праці». Продуктивність — це ефективність використання ресурсів — праці, капіталу, землі, матеріалів, енергії, інформації — під час виробництва різних товарів і надання послуг. Продуктивність праці — це ефективність затрат конкретної праці, яка визначається кількі-

стю продукції, виробленої за одиницю робочого часу, або кількістю часу, витраченого на одиницю продукції. [2, с. 97 – 98]

Під фактором зміни певного показника розуміють сукупність всіх рушійних сил і причин, що визначають динаміку цього показника. Оскільки, як зазначалося, зростання продуктивності праці має надзвичайно велике значення і для кожного підприємства зокрема, і для суспільства в цілому, вивчення факторів і пошук резервів цього зростання стає важливим завданням економічної теорії і практики (рис. 1.1.).

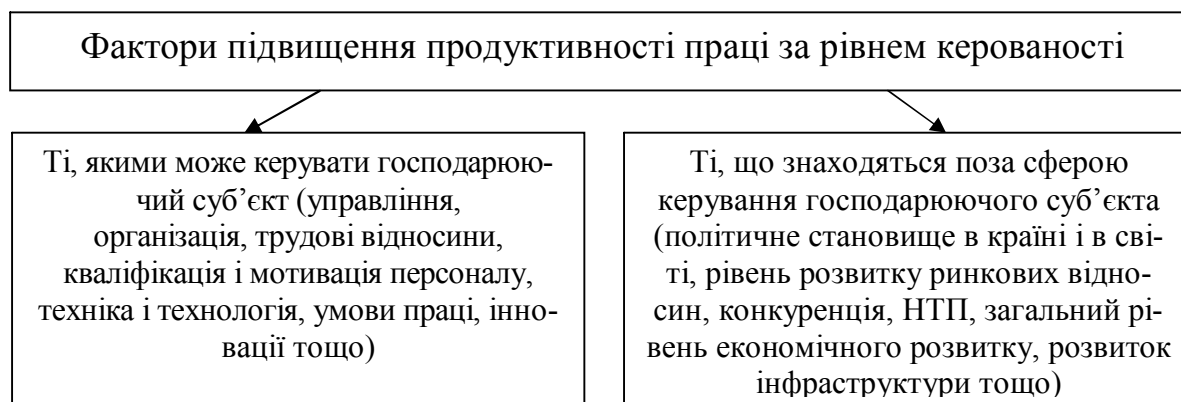

Рисунок 1.1. – Фактори підвищення продуктивності праці за рівнем керованості

Фактори зростання продуктивності праці за змістом можна поділити на три групи: соціально – економічні, що визначають якість використовуваної робочої сили; матеріально – технічні, що визначають якість засобів виробництва; організаційно – економічні, що визначають якість поєднання робочої сили із засобами виробництва.

До групи соціально – економічних факторів зростання продуктивності праці належать всі фактори, що спричиняють покращання якості робочої сили. Це насамперед такі характеристики працівників, як рівень кваліфікації та професійних знань, умінь, навичок, компетентність, відповідальність, здоров'я та розумові здібності, професійна придатність, адаптованість. До цієї групи факторів також відносяться характеристики трудових колективів, такі як трудова активність, творча ініціатива, соціально – психологічний клімат, система ціннісних орієнтацій. До групи матеріально – технічних факторів зростання і продуктивності праці належать всі напрямки прогресивних змін у техніці й технології виробництва, а саме: модернізація обладнання, використання нової продуктивнішої техніки, підвищення рівня механізації і автоматизації виробництва, впровадження нових прогресивних технологій, використання нових ефективніших видів сировини, матеріалів, енергії тощо. До групи організаційно – економічних факторів зростання продуктивності праці належать прогресивні зміни в організації праці, виробництва та управління. До них входять: вдосконалення структури апарату управління та систем управління виробництвом, по-

всюдне впровадження та розвиток автоматизованих систем управління, покращання матеріальної, технічної і кадрової підготовки виробництва, вдосконалення організації виробничих та допоміжних підрозділів, вдосконалення поділу та кооперації праці, розширення сфери суміщення професій і функцій, впровадження передових методів та прийомів праці, вдосконалення організації та обслуговування робочих місць, впровадження прогресивних норм і нормативів праці, покращання умов праці та відпочинку, вдосконалення систем матеріального стимулювання.

Важливим етапом аналітичної роботи на підприємстві є пошук підвищення резервів продуктивності праці, розробка організаційно – технічних заходів щодо реалізації цих резервів і їх безпосереднє впровадження. [3, с. 131]

Резерви зростання продуктивності праці — це такі можливості її підвищення, які вже виявлені, але з різних причин поки що не використані. Резерви використовуються і знову виникають під впливом науково – технічного прогресу. Кількісно резерви можна визначити як різницю між максимально можливим і реально досягнутим рівнем продуктивності праці в конкретний момент часу. Основне значення для економіста і менеджера має класифікація внутрішньовиробничих резервів і факторів за змістом, оскільки вона безпосередньо допомагає виявити можливості підвищення продуктивності праці на конкретному підприємстві. За сферою виникнення і дії факторії зростання продуктивності праці поділяються на: внутрішньовиробничі – ті, що виникають і діють безпосередньо на рівні підприємства чи організації; галузеві й міжгалузеві, що пов'язані з можливістю покращання кооперативних зв'язків, концентрації і комбінування виробництва, освоєння нових технологій і виробництв на рівні всієї галузі або кількох суміжних галузей народного господарства; регіональні — це фактори підвищення продуктивності праці, характерні для даного регіону (наприклад, створення вільної економічної зони). Так само, як і фактори, резерви зростання продуктивності праці за змістом поділяються на три групи: соціально – економічні, що визначають можливості підвищення якості використуваної робочої сили; матеріально – технічні, що визначають можливості застосування ефективніших засобів виробництва; організаційно – економічні, що визначають можливості вдосконалення поєднання робочої сили із засобами виробництва.

Для найповнішого використання резервів зростання продуктивності праці на підприємствах розробляються програми управління продуктивністю, в яких зазначаються види резервів, конкретні терміни і заходи з їх реалізації, плануються витрати на ці заходи і очікуваний економічний ефект від їх впровадження, призначаються відповідальні виконавці. [4, с. 122 - 124]

Висновки. Підвищення продуктивності праці є головним чинником подолання економічного спаду, забезпечення стійкого і потужного зростання та підвищення рівня життя населення.

В Україні щодо підвищення продуктивності праці та в цілому й економіки є ряд невикористаних резервів та можливостей: суттєве розширення як чи-

сельності, так і активності сфери підприємництва; збільшення питомої ваги кінцевого продукту; проведення активного технічного переозброєння та реконструкції підприємств; застосування прогресивних технологій; використання сучасного обладнання; підвищення наукоємності продукції.

Фактори росту продуктивності праці – це ті рушійні сили, або причини, під впливом яких змінюється її рівень. В якості такої сили виступає технічний прогрес, удосконалення організації виробництва, управління працею тощо. Різноманіття конкретних шляхів і засобів досягнення більш високої продуктивності праці викликає необхідність розробки класифікації факторів росту продуктивності праці. Дія факторів росту продуктивності праці залежить від природних, суспільних, екологічних і матеріальних умов, у яких вони проявляються і реалізуються.

Лише ефективний розвиток економіки, розв'язання всього комплексу пов'язаних із цим проблем дозволить досягти оптимально рівня дії економічних законів, забезпечить підвищення рівня продуктивності праці.

Література

1. Буряк П. Ю., Карпінський В. А. Економіка праці та соціально – економічні відносини: Навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2004 – 440 с.
2. Завіновська Г. Т. Економіка праці: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 300 с
3. Мерзляк А. В., Михайлов Є. П. Економіка праці і соціально – трудові відносини: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 240 с
4. Прасол В. М. Економіка праці та соціально – трудові відносини: Навчальний посібник, - Харків: ХНАМГ, 2007. – 264 с.
5. Семикіна М.В, Продуктивність праці: методологія вимірювання, передумови зростання. Наукові праці КНТУ. Економічні науки, 2010, вип. 17

Рожко Ю.С.

ОСОБЕННОСТИ МОДЕЛИРОВАНИЯ РАСХОДА РЕСУРСОВ УГОЛЬНЫХ ШАХТ

В последнее время укрепилась уверенность, что ситуация в угольной отрасли изменится лишь после приватизации. В целом Украина располагает шахтами, рентабельными для отработки запасов угля, и привлекательными для инвесторов. Вопрос в том, чтобы сделать вложения в эти предприятия выгодными для инвесторов. [1]

Некоторый спад объемов добычи усугубляется и явлениями падения спроса на угольную продукцию отдельных предприятий, связанного со снижением качества угля из-за исчерпания продуктивных пластов и высокой себестоимости добычи. Трудности реализации готовой продукции неизбежно отра-